

Monica Arme sõnul tuleks muusikaõpetuse programmi lisada sõna *jazz*.

Jazz üldhariduskoolis

M o n i c a A r m e

Kernu Põhikooli muusikaõpetaja

Nii õpilaste kui ka õpetajate teadmised *jazz*'ist on puudulikud.

Gümnaasiumiõpilasi puudutavad elustiiliuuringud on aastate jooksul näidanud, et õpilaste huvi muusika vastu on püsivalt suur. See huvi laieneb kindlasti ka *jazz*-muusikale, mis ilmneb kas või selles, et muusikaakadeemiasse koolimuusika erialale astujatest soovib enamik tegelda eelkõige *jazz*-muusikaga, mitte koorimuusikaga. See on ilmselt aja märk ning meid ümbritseva sotsiaalse konteksti karakteristik, mida ei tohiks ka muusikaõpetajate ettevalmistamisel kõrgkoolis ignoreerida.

Mind huvitas, kuivõrd käsitlevad muusikaõpetajad koolis *jazz*'i, seda olukorras, kus puuduvad vajalikud õppe- ja õpetamistraditsioon. Kuna õpetajad on *jazz*-koolitust saanud vähe või pole peaaegu üldse saanud, seadsingi eesmärgiks uurida, kui palju ja kuidas õpetatakse koolides *jazz*-muusikat ning missugune on noorte arusaam *jazz*'ist ja suhtumine sellesse.

Kasutasin enda koostatud ankeeti. Küsitlesin 2005. aasta aprillis 160 9. klassi õpilast ja kümnet nende õpetajat viies koolis Eesti eri piirkondades.

Õpilaste arusaamad

Õpilastelt sai küsitud, mida nad mõistavad mõiste "*jazz*-muusika" all ja kui oluliseks nad seda muusikastiili enda jaoks elus peavad. Järgnevalt mõned huvitavamad vastu-

sed. Jazz-muusika on selline kiire muusika, mida mängitakse saksofoni, klaveri ja kontrabassiga. Jazz on hea ja mõnus muusika, mida saab kohvikus kuulata. Jazz-muusika on see, mida ei saa noodistada. Jazz'is mängivad hulle neegrid, kes ise ka vist aru ei saa, mida nad mängivad. Jazz – see on narkarite ja muidu haigete inimeste muusika. Jazz on muusika, millest ma lihtsalt aru ei saa.

Küsisin õpilastelt ka, kas nende arvates saab *jazz*-muusikat võrrelda popmuusikaga. 107 õpilast 160-st arvas, et neid ei saa omavahel võrrelda. Vastust põhjendati peamiselt sellega, et popmuusika erinevalt *jazz*-muusikast on kerge muusika, mis ei nõua kuulajatelt erilist pingutamist. 44 õpilast arvas, et *jazz*'i saab võrrelda popmuusikaga, sest popi alus ongi *jazz*. Linna- ja maakoolide õpilaste arvamused erinesid oluliselt. Positiivsemalt suhtusid *jazz*-muusikasse just linnakoolide õpilased, kes on *jazz*'i kuulnud ka elavas ettekandes.

Õpetajate arusaamad

Õpetajatele esitatud küsimuste abil püüdsin teada saada, milline on nende endi suhtumine *jazz*'i ja teadmised sellest. Selleks küsisin, mitu aastat on nad antud stiili koolis õpetanud ja mitu tundi sellele tavaliselt pühendavad. Vastuste põhjal saab öelda, et kümnest õpetajast kaks ei kä-

Mitmed muusikapedagoogid leidsid, et üheksanda klassi õpilased ei ole oma vanuse tõttu veel võimelised *jazz*'ist aru saama, mistõttu võiks antud teemat alles keskkoolis käsitleda.

sitle *jazz*'i üldse, tuues põhjuseks huvipuudust ja ebakompetentsust selles vallas. Kuus pedagoogi on üldhariduskoolis *jazz*'i õpetanud 4–10 aastat ja nad pühendavad sellele ühtekokku kuni kümme tundi, kaks õpetajat käsitlevad seda teemat pool aastat.

Küsisin õpetajatelt ka, mida nad mõistavad *jazz*-muusika all. Kaheksa pedagoogi arvas, et see tähendab mustade muusikat ja improvisatsiooni. Kaks õpetajat, kellest üks pühendab *jazz*'ile kümme tundi, ei osanud aga küsimusele üldse vastata. Ühes olid kõik õpetajad aga ühel meelel – leiti, et lapsed ei võta *jazz*'i hästi vastu.

Toon välja neli olulisemat põhjust, mida õpetajad nimetasid: *musitseerimist on tunnis vähe, sest laulud ei ole lastele eakohased; materjali mittevõrdamise tõttu ei oska ma tundi huvitavaks teha; muusikastiil ei lähe kokku laste üldise muusikalise maitsega; õpilastel puudub elukogemus, et aru saada jazz'i sügavusest.*

Mitu muusikapedagoogi leidsid, et üheksanda klassi õpilased ei ole oma vanuse tõttu veel võimelised *jazz*'ist aru saama, mistõttu võiks seda teemat alles keskkoolis käsitleda. Vaadates gümnaasiumi ainekava, ei ole see aga kuidagi võimalik, sest muusikaõpetuse programm on väga tihe. Ka põhikooli ainekava on tihe ja kuigi kaheksa õpeta-

jat vastanud kümnest käsitleb 9. klassis *jazz*-muusikat, ei ole ilmselt just tiheda ainekava ja tundide vähesuse arvu tõttu seda teemat riiklikus ainekavas.

Näib, et muusikaõpetajatele on *jazz*'i-teema üldiselt võõras. Näiteks kirjutas üks õpetaja, et kui ta käsitleb *bepop*-stiili, siis ta ka musitseerib klassiga. Kui küsisin temalt, mis *bepop*-stiili iseloomustab, ei osanud ta midagi vastata. Absurdne olukord.

Mitu pedagoogi tunnistas kahjuks ka, et ei tunne mingit vajadust end *jazz*-muusikas täiendada, sest ei näe võimalust seda õpetada (vihjati ainekavale ja ajapuudusele). Siiski olen veendunud, et tegelik probleem ei seisne ainekavas ega ajanappuses, vaid pedagoogide endi huvi vähesuses ning nende ilmses ebakompetentsuses.